

Tomaž Šalamun
Godišnje doba

Архипелаг

Biblioteka
Element

Urednik
Gojko Božović

Likovni urednik
Dušan Šević

Tomaž Šalamun

Godišnje doba

Prevod sa slovenačkog
Milan Đorđević

Arhipelag
Beograd, 2013.

Naslov izvornika:
Tomaž Šalamun
Letni čas
LUD Literatura, Ljubljana, 2010.

© Tomaž Šalamun

© za srpski jezik: „Arhipelag“, 2013.

© copyright of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI

Na koricama:
Parataksa,
2010.

...

Neko sa plavim belim lukom – ricochet
sapuna vratara. Hoćemo li ići
da mu pomognemo?

Svi leševi koji budu pali
ispod mog betona,
biće nazvani
ulizicama.

AZRA, GDE ŽIVIŠ, GDE SPAVAŠ?

Pod krovom sam lizao venecijanska
ogledala i pio PTT. Imao sam

veliku vilu sa žutim
prozorima. Naručio sam knjigu.

Udario sam pored rebra. Potjom
Sedeški. I kad sam ugasio svetlo,

ugasilo se svetlo, a kad sam upalio
svetlo, upalilo se svetlo. Bele

breze? Od same su kore.
Rembrant dodiruje usne iglom,

senči ih. Most sprovede u kolibu.
Lavovi su purpurni brisači

makaza. Dave se. Topli su.
Važno stupam u grad sa ružom u ustima.

VOLTER U POSETI: JADNIK

Goli ljudi su uvek skriveni, gole ljude
prve izguramo ispod turmalina. Misle

u šumi, jadikuju kraj bujne paprati.
Volter (pre nego što je izmislio kineske

kuglice) sebi je trenirao bicepse. Muve su se
lepile za šume i tamo. Iz parka je

pobegao, nije hteo sebi da priušti park.
Penjao se i po unutrašnjoj strani staklenih

obruča a da sebi ne bi stvorio sile. Sile
dvorcu. Sile ponosnim srndaćima, susedima

jelena. Onda je padala kiša: kiša, kiša,
kiša. Svi su bili naslonjeni na inkrustrirani

pult, ja takođe. Dok nismo na poljske
postelje položili sve svoje vojnike.

ROSA

Ja, koji hoće da progna, ukoči,
stvrdne, uvije u zastavu, zapali

zastavu. Onda u vagonu da otvori
prozor. Šta se savije od oluje

vetra? Gde su iskre? Gde je
navika da se užarenom iglom

u drvo urezuje? Oče naš, daj nam
danas hleb naš svagdašnji.

Mahovina se promenila. Sad
ima grivu. Dizgine su od bleska

popucale. Vreme je uhvatilo prijatelja za
srce. Potopiti svoje srce. Opet

čekati, čekati. Otrčati na ivicu
šume. Kucati u prozore u vozu.

OBALA, POTOK

Gospode, to su kesice i to su mali čekići
i to su opet kesice. To nije ni Merc,

to je žena Merca. Debeli udav
(ili poskok) sa crnom bezbolskom kapom

klizi preko dubrave. Penje se kao ćurlik.
Veče ludo čekam. Odmah guta

slamku, kosice, bube u Pomeraniji.
Kukuruz (bušel) raste. Etanol pada.

Bard umire. Braun postaje
najzanimljiviji. Je li imao tamo, u La Pazu, taj

pesnik zaista odsečenu ljudsku nogu ispod
svog ležaja? Gde ju je stavio potom?

Jesu li mu je odveli? Da li se Lorka probudio
Spajseru pod nescima u čeljusti *iza* zuba?

HOĆEŠ LI UMRETI?

Mase su namirisale rupu u sanduku.
Otvorile su svoju rezervu.

Upotrebile su lepak.
Mase su upoređivale vrtešku sa

bubnjem, horizontalni luk
sa ventilator-propelerom.

Pticu svrbi koža koju ne pojede.
Čovek se znoji, on je pored računara,

jede supu. Mladi slikari spuštaju
cene, ljubiću te pred

publikom. Ljubiću te u
muzeju i gledaću tvoje sfingaste

mrvice. Našu žalost, moju žalost,
tvoju žalost. Beli, strašni horizont.

O, PAPERJE, ŠOLJICA

Kad je postojala đaba, odevena u krinolinu,
zavrtela se još u vazduhu, kozaci su

pevali. Labudi su gasili srebro.
Merdevine, trule, bile su zakačene

za horizont. Mrmljali smo tajno i
vozili smo se tajno. Miris? Žuta

rebra na braonkasto crvenom starinskom
koferu. Etikete izbrisane špahtlom.

Blessed! Blessed! zagrmelo je. Poklonili su
mi pogaču. Sused je izvrnuo papirnatu

šolju. Provaljuju zidove štajerske buržoazije:
dedu, šolje, sestri na božiji

tron. Psovanjem sam se blamirao
sa trista kosmatih medveda.

RUŠENJE

Je li bio? Je li stupio? Je li pojeo medveda? Je li mu
prijalo? Zašto je vezan u crno? Pleme se

valja. Pleme gori. Pleme sakuplja plave
marke. Pleme skuplja cveće u prstenu. Noć

marmelira usta. Bog je krvav. Imao sam
bubanj koji nisam dao. Ljubav, krušku,

vetar, sve u prirodi, a bezvremenoj. Imao sam da gledam
sneg dok je padao sneg i tebe koji si rosu sapeo. Imao sam

ruku u lešu. Gledao sam kroz gurtne u proleće,
plećat, suv, mokat i rožnat, med mlade

devojke. Imao sam da ponavljam. Imao sam da ponavljam.
Šišarke, bole. Kad bude spralo tebe, dragi,

sačekaću. Na ivici žljeba očni kapak ostaviti.
Dan pokriti. Jesmo li uhvaćeni i nadati se? Zaključani?

PARATAKSA

Neko me je pribio kao mrava, kao nekakvog
kripla da se naslonjen na oplatu u Barnes &

Noble zanosim od uživanja. Vihori
riču i okreću se. Peraja imaju kao

kitovi koji će uništiti moj život.
Da, kitovi će uništiti moj

život. Dajem ga za ono što sam
iskusio. Dajem ga za ono što kušam sada

kada se vratilo sunce, mislio sam
da se ugasilo. Mislio sam da sam ga

izgubio. Srećan sam ali vihor ne
prestaje. Kad sam kao cvet koji plane kad dobije

kap vode. Ništa ne prestaje. Bićemo
bačeni kao mačke u sanduk u naručje Boga.

PLJUSKOVI, METRO, ODEON

Ime mu je bilo Zih i bio je vojvoda
krakovski. Imao je široko slovensko lice.

Poštovali su Tita. Ispod postelje sam imao
haos. Vozili smo se vozovima. Po Katovicama

su išli pijani rudari. Kublaj Kan je umivao svoje
ruke kad mi je zatakao pirinač iza noktiju.

Ujutro smo jeli crni hleb. Sijale su oči
starih gospođa. Led je prekrivao zemlju

danonoćno. U nju su se usecale reke. Vesla na
splavovima *przełom Dunajca* ogluvela. Deca

su imala šugu. Gnojne otekline su se raširile. Samo
noću voze dresine ispod zemlje. Čekaš,

a dođe takva mašina. Na drugom platou peva
crnac koji me podseća na Zorana Mušiča.

ZNA ŠTA ĆE BITI U BAŠTI

Sad pravimo hleb. Sad nam
donose hleb. Uveče

kad se porodica okupi i more
pljuska u obalu, zaista ću gajiti

ruže? Da bih prestao da putujem,
kaže, da bih živio drugde.

U drugoj kući, ne zna da li uz more.
Oči joj sijaju, sami trouglovi.

Njen otac je pevao u horu, opisao je
istoriju mesta i navike.

Strasna je. Kalendar rada za
svakoga. Nebo je plavo.

Kad Timava naglo nadodje, njena voda je
blatnjava. Zemlja se zavrti.

CAVE ADSUM

Aha, istrunuo.

Kako jezero može da bude na

planini i dole se ne slije?

Kako oblaci mogu da budu podmetnuti ispod

pazuha? I ja ću da budem

padobranac? I ja ću da budem

šofer. Pomeraću se ovde onde po glatkom

mramoru kraj belog

kamena. Nisam upotrebio

konja. Upotrebio sam vazduh i

vodu koju sam ispio iz jarka i

utaborio se sa t-om ispred zabravljenih

vrata. Radio u gradu? Vraćao.

Ne ranjavao ili ubijao. Vraćao.

ŠTA MI U PARAGONU ČUVA MEL

Dete bravo, dete bravo.
Moja mama, moja mama.

Duša plače. Brajan se odmah
uznemiri. To se ne nalazi u slovenačkom

rečniku. Da li se pokazuju
lica? Da li se pokazuju lica

džinova? Adio plakati!
Adio stvari od rožine!

Hemijsku olovku gnječim kao božiju
brojanicu. Adio palate!

Srušićete se!
I biću grudva zemlje i biću grudva.

Plodna grudva baš za sve.
Za mlade pesnike i za Žan Štajn.

TREGERI

La grabla. Strašna la grabla.
Muči dete, čini da duša puca.

Listovi umiru. Čovek zove Majami.
Zima sazreva. Noć štedi.

Provaljujem u bunar. U čistu
vodu. Tresu se mermerni

zidovi. Životinje su mirne. Šta ližeš?
Palatu? Ručica je ohola.

Žute pege. Hoćeš li ubrzo
umreti? Ptice će ti

skakati po ramenima. Hoću da razgovaram
sa upravnikom. Hoću da mu

pokažem ogledalo gde me je
ćeбетom pokrio Malarme.

PLAVI LEPTIRI SE BIJU SA PLAVIM STAKLOM

Celog života sam boksovao i bivao u zatvorima. Na Aljasci, u Misuriju.

Gledao kroz prozor, vikao. U Kaliforniji sam čitao

Juliju Kristevu, ona me je razumela. Tetoviran sam. Svećom palim

oblake. Kosa se kotrlja po ulici. Mislim brzo. Voleo bih da se oprostim od svojih

iskustava, okusio *sublime*. Patuljci su stali u red, korakom su otišli u

rudnik. Princeze leže na drvima, ptice ih kljuju. Lin mi je

obećala da me ne izda. Gledao sam te dok si udarao po ramenima Ilaja.

NESTATI U BAJCI, SEBI PROBOSTI NOGE

Šta je sa razlikom u glavi?
Gde se razlika naseli?

Kad se zver rasplete, nastupa
silovanje.

Odojče pojede odojče,
Malarme se trgne.

Vaši, naročito pod zlatnim jaglacima,
više ne dođu kući.

Trava ustane, Gete ustane,
opet su tu rudari sa svetiljčicama na glavi.

Opet se desi događaj u
Veneciji, noću, u autobusu,

između vaporeta i hotelu u Mestrama, kad
nepoznati čovek gomili u autobusu

kaže: pesnik sam, niko nije hteo
da me objavi, celog života

morao sam da budem srednjoškolski profesor,
gleda me i klikne: Rudolf Štajner!

Kult će me ugrabiti.
Moja vlakna će jesti.

Vreća je slast, slonovača je slast,
pirati idu, ubijaju muvu.

Termopili su žute kuglice,
plavi kvadratići, jedni druge jedu.